

EVET DEYİN

ÜÇ AYLIK UNICEF TÜRKİYE BÜLTENİ

YAZ 2005

HAYDİ
KIZLAR
OKULA!

Her çocuk için
Sağlık, Eğitim, Eşitlik, Koruma
İNSANLIĞIN GELİŞMESİ

unicef

İÇİNDEKİLER

KIZAMIK AŞI KAMPANYASI

Sağlık Bakanlığı önderliğinde UNICEF'in katkılarıyla bu yılın bahar aylarında beş yaşından küçük ve okula gitmeyen çocukların aşılarını tamamlamak için 5 haftalık bir aşı kampanyası gerçekleştirildi.

Türkiye'de 5 yaşından küçükler ve okul dışı çocukların bağışıklamalarını öngören kızamık mücadelesinin bu dönemine yardımcı olan bazı çocuklar.

Türkiye'de kızamığı ortadan kaldırma yönündeki yoğun çabalar 2002 yılı Aralık ayından bu yana sürmektedir. Bu tarihte Sağlık Bakanlığının, Milli Eğitim Bakanlığı ve UNICEF'in desteğinde başlattığı ülke ölçeğindeki seferberlik sonucunda 9.7 milyon öğrencinin aşıları yapılmıştı.

Bugün Türkiye ve komşu ülke İran'da yürütülen kızamıkla mücadele çalışmaları

UNICEF tarafından "dünyadaki en kapsamlı ve iddialı kızamıkla mücadele kampanyaları" olarak belirlendi. Her iki ülkedeki kampanyalar çerçevesinde gelecek yıl toplam 53 milyon çocuğa ulaşılmış olunacaktır.

DSÖ ve UNICEF'e göre kızamık halen dünyada aşıyla önlenemez çocuk ölümlerinin başlıca nedenlerinden biridir. Dolayısıyla, çocukların erişilebilir en yüksek sağlık standardına erişme haklarının yaşama geçirilmesi açısından bağışıklama bir zorunluluktur.

1989 yılındaki Dünya Sağlık Kurulu toplantısı ve 1990 yılındaki Dünya Çocuk Zirvesi ardından, kızamık vakalarının ve ölümlerinin tüm dünyada azaltılması için somut hedefler belirlenmişti.

2001-2005 döneminin hedefi, 1999 yılında dünyada 873,000 olan toplam kızamık ölümleri sayısının yarı yarıya azaltılmasıdır. UNICEF'in Satın Alma Bölümü bu amaca yönelik olarak 1999 ile 2003 yılları arasında dünya çapında 637 milyon doz kızamık aşısı sevkiyatı yapmıştır.

UNICEF'e göre 2004 yılında kızamık ölümlerinde %40 oranında azalma olmuş ve bu hastalığa bağlı ölüm sayısı yaklaşık olarak 530,000'e inmiştir. En fazla azalma, yoğun aşılama kampanyalarının yürütüldüğü Afrika'da gerçekleşmiştir.

Avrupa Bölgesi için hedef 2010 yılına kadar kızamığın tamamen ortadan kaldırılmasıdır.

Kızamık ölümlerinin azaltılması için tüm dünyada izlenen DSÖ/UNICEF stratejisi oldukça başarılı olmuştur. Ayrıca bu strateji sıtma gibi çocuklar için ölümcül olabilecek diğer hastalıklara karşı yürütülen mücadelelere de örnek teşkil etmiştir.

Bakınız **Kızamığa Son**, ss 10 & 11

ULUSAL BİR HEDEF

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) önderliğinde ve UNICEF'in katkılarıyla yürütülen ilköğretimde cinsiyet açığını kapatmayı amaçlayan *Haydi Kızlar Okula!* Kampanyası bu yılın başlarında 20 ili daha kapsayacak biçimde yaygınlaştırıldı.

Kampanya, 2003 yılında, Milli Eğitim Bakanı Dr Hüseyin Çelik ve UNICEF'in eski Genel Direktörü Carol Bellamy tarafından başlatılmıştı.

Haydi Kızlar Okula! öncelikle kız çocuklarının okullaşma oranlarının en düşük olduğu 10 ilde başlatılmıştı ve 23 il daha sonra kampanya kapsamına alındı. Bu yılın bahar aylarında yeni illerin kampanya kapsamına alınması sonucunda şu anda kampanya çalışmaları ülkedeki 81 ilin 53'ünde yürütülmektedir ve bu da kız çocuklarının eğitiminin ülke gündemine yerleşmesi anlamına gelmektedir.

Türkiye'nin ilk kez geçen yıl eğitim için savunmadan daha fazla harcama yapılmasına dikkati çeken Başbakan Recep Tayyip Erdoğan halka hitaben yaptığı bir konuşmada "eğitimin en iyi savunma olduğunu" söyledi.

Kızların eğitimi Türkiye'de her geçen gün daha fazla dikkat çeken bir konu haline gelmektedir. Bununla ilgili tüm belirtiler önümüzdeki birkaç yıl içinde ilköğretimde cinsiyet eşitliğini yakalamak konusunda Türkiye'nin doğru adımlar atmakta olduğunu göstermektedir.

Bakınız Başarıyı Temel Almak, ss 4 & 5

KULAKTAN KULAĞA

Ev ev dolaşarak ana babaları kız çocuklarını okula göndermeye ve devam etmelerini sağlamak için ikna çalışmalarında bulunan *Haydi Kızlar Okula!* saha çalışanları için bir eğitim programı uygulanmaktadır. Bu eğitim konuyla ilgili tüm taraflara, gönüllülere, yerel STK'larla birlikte çalışan il danışmanlarına verilmekte ve bu şekilde kampanyanın mesajlarının tüm evlere ulaşması sağlanmaktadır.

Nisan ayında, *Haydi Kızlar Okula!* kampanyasının yürütüldüğü illerin danışmanları, kampanyanın son aşaması için düzenlenen eğitim sırasında deneyimlerini aralarına yeni katılan arkadaşları ile paylaştılar.

Bakınız Deneyim Konuşuyor, ss 6 – 9

Eğitim, özellikle kız çocuklarının eğitimi bugünkü ve gelecekteki kuşakların yaşam kalitesini artırmaya yönelik çalışmalar arasında en önemli olanıdır. Kızlara ve genç kadınlara kaliteli temel eğitim sağlanması hem kadınların ve kızların hem de çocukların sağlıklı bir biçimde büyüyüp gelişmelerine yardımcı olacaktır. Elimizdeki bütün veriler göstermektedir ki; eğitim kız çocuğunun kendisine, ailesine, içinde yaşadığı çevreye ve bir bütün olarak topluma önemli kazanımlar getirmektedir.

UNICEF'in *2005'e kadar 25* stratejisi, belirlenen 25 ülkede kız çocuklarının okullulaştırılması çabalarına hız kazandırmaktadır. Bu ülkeler arasında yer alan Türkiye eğitimdeki cinsiyet açığını kapatmak için ciddi çabalar göstermektedir.

Geleneksel tutum ve değerler yüzünden geri planda kalan eğitimde cinsiyet eşitliği geçmişin zincirlerinden kurtulup tam bir toplumsal seferberlik olarak ülkenin gündemine daha sağlam bir biçimde yerleştikçe bu alandaki ilerlemeler de daha etkili bir şekilde gerçekleşecektir.

- hükümet, en üst düzey karar vericilerden başlayarak yerel yönetimlere ve yöneticilere kadar uzanan bir zincirde kız çocuklarının eğitimine öncelik vermiştir;
- medya tüm organları ile ulusal ve yerel düzeyde kız çocuklarının okullulaştırılması çabalarına çok büyük destek vermiştir;
- okul çağında kızları olan aileler tutum değiştirmekte, hatta komşularını etkilemekte ve kız çocuklarını okula göndermektedir.

MEB'nin önderliğinde UNICEF'in desteği ile yürütülen *Haydi Kızlar Okula!* kampanyasının başarısı bu alandaki değişimin en önemli örneklerinden biri olmuştur. Kız çocukları okullara yönlendiren yalın sloganıyla *Haydi Kızlar Okula!* bakanlar ve üst düzey yetkililer, öğretmenler, okul müdürleri, imamlar, muhtarlar, STK'lar, gönüllüler ve elbette aileler ve çocukların kendileri için bir odak nokta oluşturmuş, değişim için bütün bu kesimleri harekete geçirmiştir.

Aradan geçen sürede Türkiye'de gazetelerin, televizyonun ve çeşitli STK'ların desteğinde birçok eğitim kampanyası başlatılmıştır. *Haydi Kızlar Okula!* kampanyası bu yıl üçüncü evresine girerken, başkalarının da eğitim meşalesini taşımaya yönelmeleri yürekendirici bir deneyim olmuştur.

Konuya yürek vermiş herkesin bu andan itibaren yapması gereken; ikna edilmesi en zor ailelerin bile kararını değiştirmek için yılmadan uğraşmak ve tüm kızlara *Haydi Kızlar Okula!* denildiği ana kadar konuyu kamuoyunun gündeminde tutmaktır.

Edmond McLoughney
UNICEF Türkiye Temsilcisi

Not: Okurlarımızın bültene ilişkin görüşlerini çok merak ediyoruz. Görüş ve önerilerinizi iletmek için bizimle temasa geçebilirsiniz.

BAŞARIYI TEMEL ALMAK

Milli Eğitim Bakanı Dr Hüseyin Çelik, UNICEF ODA/BDT Bölge Direktörü Maria Calivis ve UNICEF Türkiye Temsilcisi Edmond McLoughney en son yayınlanan Çocuklar için İlerleme raporunun Mayıs 2005'te İstanbul'da yapılan bölgesel tanıtım toplantısında.

Türkiye'de ilköğretimde cinsiyet açığını kapatmak amacıyla başlatılan *Haydi Kızlar Okula!* Kampanyası 2005 yılında 20 ilde daha yaygınlaştırıldı ve böylece kampanya kapsamındaki toplam il sayısı 53'e yükseldi. Kampanyanın Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik ve UNICEF eski Genel Direktörü Carol Bellamy tarafından başlatıldığı 2003 yılı Haziran ayından bu yana önemli adımlar atıldı, pek çok şey öğrenildi ve önemli bir birikim sağlandı.

UNICEF tarafından en son yayınlanan Çocuklar için İlerleme raporu, Türkiye'nin, eğitimde cinsiyet eşitliğinin 2015 yılına kadar sağlanmasını öngören Binyıl Kalkınma Hedefleri açısından tam yörüngede bulunmadığına dikkat çekmiştir.

Bununla birlikte rapor, kız çocukların okullaşmasında son dönemde önemli bir artış görüldüğünü, 2001 yılında 0.93 olan Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksinin (TEE) 2005 yılında 0.96'ya çıkartılması durumunda Türkiye'nin de tam bir başarı sağlayacağını belirtmektedir.*

Bu bilgilendirme *Haydi Kızlar Okula!* kampanyasının son evresine girilirken yapıldığı için zamanlama açısından isabetli olmuştur. Son iki yıldır yürütülen bu kampanya hükümetin, medyanın, özel sektörün, gönüllülerin ve ailelerin tam desteği üzerine inşa edildiğinden, önümüzdeki yılda elde edilen bu kazanımların pekiştirileceği ve eğitimde cinsiyet eşitliği sonucuna ulaşılabileceği umulmaktadır.

YENİLENER GÜVEN

Haydi Kızlar Okula! kampanyaya yeni katılan illerde de önceki yıllarda iyi işlediği görülen aynı yapıyı ve stratejiyi koruyacaktır. Bu yapı ve stratejinin öğeleri şunlardır:

- okul dışı kız çocuk sayısının en yüksek olduğu ilçeler ve mahallelerde güçlü ikna çalışmaları;
- gönüllülerin ev ziyaretleri yaparak ana babaları kız çocuklarının eğitilmesinin değerine inandırmaları ve ikna etmeleri;
- ulusal ve yerel liderlerin ve medyanın kampanyaya olan desteğinin artırılması.

Geçtiğimiz yıl 100,000 kişi tanıtım/savunu konusunda eğitilmiştir. Bu yıl Nisan'da proje koordinatörleri için düzenlenen eğitimde de katılımcılar bu eğitimlerin kampanyaya olan inançlarını artırdığını ve özgüvenlerini yenilediğini belirtmiştir. Kampanya illerinden gelen deneyimli proje koordinatörleri, yaptıkları sunumlarla hem tecrübelerini hem de illerinde gerçekleştirdikleri yaratıcı çözümleri yeni illerle paylaşmışlardır.

Van'da okul müdürlerinin, Manisa ve Gaziantep'te ise gönüllülerin çalışmaları kampanyanın başarısının temeli olmuştur. İstanbul çalışmalarını tanıtım/savunu ve medya desteği üzerine inşa etmiş, Adıyaman ise okul dışı kız çocuklarını takip etmek üzere özel bir

bilgisayar yazılımı geliştirmiştir. Bu yazılım katılımcı diğer illerle de paylaşılacaktır.

Toplantı ve elde edilen sonuçlar katılımcıları son derece olumlu etkilemiş ve geliştirilen tekniklerin Nevşehir’de eğitimin bir parçası olarak denenmesini istemişlerdir.

HÜKÜMETİN GİRİŞİMLERİ

Hükümet, aileleri kız çocuklarını okula gönderme konusunda direngen kılan birçok sorunu göz önüne alarak, yoksul aileleri kız çocuklarını okula göndermeye özendirilecek çeşitli önlemler geliştirmiştir.

Çocuklarını nüfusa geç kaydettiren ailelere af tanınarak birçok yoksul aile için ürkütücü olan 19YTL’ye eşdeğer para cezasının kaldırılması konusunda yasal bir değişiklik yapılması için girişimde bulunulmuştur. Nüfusa geç kayıt ilköğretime kaydolmanın önünde doğrudan bir engel olmasa bile, çocukların kayıt dışı kalmaları izlemeyi güçleştirmektedir.

MEB, UNICEF’in de desteğiyle, projenin başlatıldığı illerden ikisi olan Diyarbakır ve Şanlıurfa’da pilot ölçekte bir okul haritalama programı geliştirmiş, bu çalışma sonucunda derslik ihtiyacı en fazla olan yöreler belirlenmiştir.

İlköğretim kayıtları her yıl Ağustos ayında başlarken bu yıl Haziran’da başlatılmıştır. Bunun nedeni, okula kaydolmayan çocukların belirlenmesinde ve durumlarına göre en uygun çözümlerin bulunmasında saha çalışanlarına daha geniş zaman tanımaktır. Ayrıca erken kayıt, istatistiklerin daha kapsamlı ve zamanında değerlendirilmesine de olanak sağlayacaktır.

İçişleri Bakanlığı kız çocuklarının okullulaşmasını öncelikli bir konu olarak ele almaktadır; Sağlık Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı da bütün il müdürlüklerine genelge göndererek kampanya çalışmalarının desteklenmesini istemiştir.

DiĞER GİRİŞİMLER

Willows Foundation gibi STK’ların ne kadar önemli bir kaynak oldukları ortaya çıkmıştır. Güçlü bir ekip anlayışı içinde çalışan Willows’un sistematik yaklaşımı çerçevesinde, 2004 yılı sonbaharında yalnızca 150 gönüllünün 120 bini aşkın evi ziyareti sonucunda 9,000 kız çocuk okula kaydolmuştur.

Anne ve Çocuk Eğitim Vakfı (AÇEV) İstanbul, Şanlıurfa, Diyarbakır ve Mardin illerinde okuma yazma bilmeyen kadınlara ve ilköğretim çağındaki kız çocuklara yönelik bir eğitim girişimini desteklemek üzere AB’den finansman yardımı sağlamıştır. AÇEV bu projeyi Eğitimde Reform Girişimi ve KA-DER ile bağlantılı olarak yürütecektir.

Medyanın tüm kampanya boyunca verdiği destek de paha biçilmez bir kaynak olmuştur. Ayrıca, medya desteği yalnızca *Haydi Kızlar Okula!* ile sınırlı kalmamıştır. Televizyon kanalları ve gazeteler eğitimle ilgili ülke ölçeğindeki diğer girişimleri de desteklemiş, hatta kimi durumlarda kendi kampanyalarını başlatmıştır.

Çocuklar için İlerleme raporunun ODA/BDT bölgesi için bu yıl Mayıs ayında İstanbul’da yapılan tanıtım toplantısında hazır bulunan UNICEF Bölge Direktörü Maria Calivis ‘Baba Beni Okula Gönder Kampanyası’ dolayısıyla Milliyet gazetesinden övgüyle söz etmiştir. Bu gazetenin başlattığı girişim, MEB’in kız çocuklarının eğitimi için yürüttüğü kampanyaya destek açısından mükemmel bir örnektir. Calivis ayrıca sloganda yer alan ‘Baba’ vurgusunun Türkiye için yerinde bir tercih olduğunu da belirtmiştir.

Türkiye, Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana herkes için kaliteli eğitimi bir hedef olarak benimsemiştir. Kamuoyunun bu konuya ilişkin duyarlılığındaki artış da bu hedefe ulaşmak üzere olduğunu göstermektedir. Burada kutlanması gerekenler, *Haydi Kızlar Okula!* mesajını içtenlikle benimseyen, ardından bu mesajı ülkedeki her eve taşıyan öğretmenler, imamlar, muhtarlar, gönüllüler ve hiç kuşkusuz ana babalarla birlikte çocuklardır.

* TEE 1 cinsler arasındaki eşitlikleri gösterir; TEE 0 ve 1 arasındaki gösterge eşitsizliğin erkeklerde olduğunu; eğer TEE 1’den büyük göstergeye sahipse eşitsizliğin kızlarda olduğunu gösterir.

Televizyon kanalları ve gazeteler, Haydi Kızlar Okula! kampanyasının yanı sıra eğitim alanındaki diğer girişimlere de destek oldular.

DENEYİM KONUŞUYOR

Haydi Kızlar Okula! bu yıl son 20 proje ilinin de dahil olmasıyla üçüncü evresine girerken, kampanyanın daha önce başlatıldığı illerin koordinatörleri ve danışmanları Nevşehir’de bu yılın eğitim toplantısına davet edilerek deneyimlerini yeni mesai arkadaşlarıyla paylaşmaları istendi. Katılımcılardan bazıları, bu güne dek elde ettikleri kazanımları *Evet Deyin!*’e şöyle anlattı:

*Nevzat Hüseyin Yetkin:
“Okula gitmeyen çocukları
belirlemek, durumlarına
bakmak ve çözüm bulmak:
kampanya boyunca
yaptığımız iş buydu.”*

Nevzat Hüseyin Yetkin
Okul Müdürü, Adıyaman

“Adıyaman’ın yoksul yerleşimlerinden birinde çalışmalarımızı yürütürken 12 yaşında Emine adlı bir kızla karşılaştık. Emine okula ancak kısa bir süre devam edebilmişti. Babasının evde olacağı bir zaman seçmeye gayret ettik. Emine’nin babası yaşlı bir adamdı ve ikinci evliliğini yapmıştı. Karısı felçliydi, Emine’nin ağabeyi de menenjit geçirmişti; ikisinin de bakıma ihtiyacı vardı.

“Yaşlı baba şunu söylüyordu: ‘Ben çalışmazsam aç kalırız, Emine okula giderse bunlara kim bakacak?’

“Emine’ye okula gitmek isteyip istemediğini sorduk ve olumlu yanıt aldık. Bunun üzerine Emine’nin haftada üç gün okula gitmesi bu günlerde de babasının evde kalması önerisini getirdik. Aynı şekilde haftanın diğer günleri Emine evde kalacak, babası işe gidecekti.

“Baba bu fikri beğendi ve yaz tatiline kadar bu yolu denemeye karar verdi.

“Okula gitmeyen çocukları belirlemek, durumlarına bakmak ve çözüm bulmak: kampanya boyunca yaptığımız iş buydu.

“Ailelerin çoğu ikna edilerek çocukları okula yazdırıldı. Ancak işimiz daha yeni başlıyor. Bundan sonra, bu çocukları izlememiz, okula bitirinceye kadar okullarına devam etmelerini sağlamamız gerekiyor.”

Çağlayan Gedik
Psikolojik Danışman, Gaziantep

“*Haydi Kızlar Okula!* cehalete karşı bir savaştır. Bütün çocuklar okula gitmek, okumayı yazmayı öğrenmek ister; onları cehalete terk edemeyiz.

“Gaziantep çok göç alan bir yer. Dolayısıyla şehre yeni gelenlerin izlenmesi güç oluyor. Buna rağmen ziyaret edilmedik ev bırakmadık.

“Kızların okula gönderilmesine yönelik tarama ve tanıtım/savunu çalışmalarımıza bütün personel yardımcı oldu. Bütün psikolojik danışmanlara eğitim verdik, onlar da saha çalışanlarını iletişim teknikleri ve ana babaları iknada kullanılacak teknikler konusunda eğittiler.

“İl Eğitim Müdürlüğü’nden 24 psikolog çalışmalarımızda görev aldı; 821 toplum lideri ve 657 imam iki günlük eğitimden geçirilerek kampanyaya destek olmaları sağlandı. 22 STK, çok sayıda gönüllü ve okul aile birliği üyeleri tanıtım/savunu çalışmalarına katıldı.

*Çağlayan Gedik:
“Bütün çocuklar okula
gitmek, okumayı yazmayı
öğrenmek ister; onları
cehalete terk edemeyiz.”*

"Ayrıca bir izleme-değerlendirme ekibi oluşturduk ve daha önce tarama ve tanıtım/savunu çalışmalarının yapıldığı mahallelere yeniden giderek gelişmeleri tesbit etmeye çalıştık.

"Bir ara Gaziantep'e henüz bir ay önce gelmiş bir aile ile karşılaştık. Bu ailenin okula gitmeyen üç kızı vardı.

"Evlerini ziyaret ettiğimizde çok memnun oldular. Bu memnuniyet gözlerinden okunuyordu. Baba işsizdi. Bu sebeple, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Fonu'ndan aile desteği aldık ve üç kız kardeşi okula kaydettirdik. Bununla gurur duyuyorum. Salt okuma yazma öğrenseler bile bu onların geleceği açısından çok şey ifade edecektir."

Bahattin Kabahasanoğlu
Halk Eğitim Merkezi Müdürü, İstanbul

"Okula gidemeyen çocuklar okula giden arkadaşları kadar okumak istiyor. Sistem dışı kalmış olsalar bile, yaşları ne olursa olsun onlar da okuma yazma öğrenmek arzusu içindeler.

"70 yaşında bir Ayten Teyze vardı. Merkezimizdeki okuma yazma kurslarında birinci ve ikinci seviye derslerini geçti ve sonunda okur-yazar belgesini aldı.

"Bir gün elinde belgesiyle bana geldi ve 'Bu yaşımda neden okuma yazma öğrenmek istediğimi biliyor musun' diye sordu. Ben de ona bunun kendisi için taşıdığı anlamı sordum.

Cennet Öter:
"Ben de bir köy çocuğuyum ve köyde bir kız olarak büyümenin sorunlarını çok iyi bilirim."

"Gözleri yaşla doldu ve anlattı: 'Bu belgeyi alıp annemin mezarına gideceğim ve diyeceğim ki 'Sen beni okula göndermedin, ama ben sonunda başardım, okuma yazmayı öğrendim.'"

"Demek ki, insanların çocukken okula gönderilmediklerinde uğradıkları kayıp kalıcı oluyor. Bu insanlar yaşamları boyunca bir şeylerin eksikliğini hissediyorlar ve bu eksikliklerini gidermek istiyorlar."

Cennet Öter
Sınıf Öğretmeni, Van

"Ben de bir köy çocuğuyum ve köyde bir kız olarak büyümenin sorunlarını çok iyi bilirim. Bir kere, ailem okula gitmemi istememişti. Okula gidebilmem köydeki öğretmen sayesinde; bugün bir öğretmensem bunu ona borçluyum.

"Kampanya boyunca ekonomik güçlüklerin ötesinde cehalet ve vurdumduymazlıktan kaynaklanan sorunlarla da karşılaştık. Örneğin insanlar kız çocukların okula gitmesine 'dini nedenlere' bağlayarak karşı çıkıyorlardı. Ancak, bütün bu güçlüklerin sabırlı bir çalışmayla ve sıradan insanların sorunlarına anlayışla yaklaşma yoluyla aşılabileceğini öğrendik.

"Aileler, özellikle de anneler kız çocuklarını benim görev yaptığım okula 'ben okuyamadım, ama kızımın bir gün senin gibi öğretmen olmasını istiyorum' gibi sözlerle gönderiyorlar. Bu elbette insanı çok duygulandırıyor. Ayrıca insanların önüne bir

Bahattin Kabahasanoğlu:
"... insanların çocukken okula gönderilmediklerinde uğradıkları kayıp kalıcı oluyor."

*Serpil Güleçyüz:
"Bu ailerin maddi sorunlarına yardımcı olamazsak, çocuklar da okullarına devam edemeyecekler."*

örnek figür ya da model konulduğunda sorunların daha kolay çözümlenebileceğini gösteriyor."

Serpil Güleçyüz
Kadıköy İlçe Eğitim Müdürü, İstanbul

"Kampanyamızda birtakım güçlüklerle karşılaştık, ancak bunların hiçbiri aşılmaz güçlükler değildi. Biraz sabırla hepsinin üstesinden gelebiliyor. Kadıköy ilçesi içinde bir ilerleme komitesi ve irtibat ofisi açmamızın nedeni de bu.

"Bizimle irtibat kurmaları için gençlik gruplarının temsilcilerini ve mahalle muhtarlarını ekiplerimize dahil ettik. Bu ekipler, aileler ve okullar arasındaki iletişimin ve karşılıklı güvenin gelişmesine yardımcı oldu.

"Ancak gördük ki, çocukların okula gitmeme nedenleri farklılık gösterse bile, birçoğu yaş farkı nedeniyle sınıflarındaki diğer öğrencilerle uyum sağlayamıyordu. Böylece yaşça daha büyük çocuklar için 'uyum kursları' başlatmayı düşündük.

"Çocukların yeniden çalışma hayatına dönmeleri için ailelere hem parasal yardımda bulunduk, hem de çocuklara önlük, okul çantası ve kitap vb. şeyler sağladık. Anladık ki: bu ailerin maddi sorunlarına yardımcı olamazsak, çocuklar da okullarına devam edemeyecekler.

"Örneğin, küçük kardeşlerine bakmak zorunda olan kız çocuklara yardımcı olsun diye kreşler açtık.

"Geçtiğimiz iki yıl içinde hayli mesafe aldık. Son iki yıl içinde okula kaydedilen kız çocuğu sayısı 660'ı buldu. Ailelerden çok olumlu tepkiler aldık. Kızlarını okula kaydettiren ailelerin sayısının daha da artacağından eminim.

"Kampanya benim için bir umut, tünelin ucundaki bir ışık. Daha güzel günler göreceğiz."

Şerafettin Yel
İl Eğitim Müdürü Yardımcısı, Manisa

"Haydi Kızlar Okula! kampanyasının 2004 yılı Şubat ayında başlamasından bu yana Manisa'da büyük işler başarıldı. Kampanyanın tümü işbirliği ve karşılıklı yardımlaşma ortamında yürütüldü.

"Evlerine gittiğimizde, babası evde olmayan küçük bir kızla karşılaştık. Annesi bize kızının okula gitmek istemediğini söyledi. Ben de kızı yanımıza çağırıp neden okula gitmek istemediğini sordum. O da, okula gitmek istediğini, ancak annesinin göndermediğini açıkladı. 'Fakat ben gitmek istiyorum' dedi.

"Bir açmazla karşılaşmıştık ve anneye dönüp kızının okula gitmesini isteyip istemediğini sorduk. Anne isterse gidebileceğini söyler söylemez biz de kızı alıp hemen okula kaydettirmeye götürdük.

"Aynı gün beş çocuğun daha ailesini ikna ederek çocukları okula kaydettirdik.

*Şerafettin Yel:
"Kampanyanın tümü işbirliği ve karşılıklı yardımlaşma ortamında yürütüldü."*

"Manisa'da okula gitmeyen 814 kız çocuktan 744'üne ulaşıldı ve bu çocuklar okula kaydedildi. Bu arada 146 erkek çocuğu da okula kaydettik."

Bahri Yıldızbaş
Okul Müdürü, Van

"Van'da *Haydi Kızlar Okula!* kampanyasında görev alan bütün yetkililer, dini liderler, okul müdürleri ve öğretmenler özverili bir çalışma yürüttüler. Bunu belirttikten sonra bu konuda yapacaklarımızın yalnızca bu kampanya ile sınırlı kalmaması gerektiğini de eklemeliyim. Sorunu, ancak çalışmamızı sistematik ve sürekli hale getirdiğimizde çözebiliriz. Böyle yapalım ki, sorun kökünden halledilsin.

"Kampanyaya desteklerini sağlamak için toplum liderlerini, hastabakıcıları, ebeleri ve sıradan yurttaşları bilgilendirdik. STK'ları, medyayı ve yerel yetkilileri kampanyayı desteklemeleri için harekete geçirdik.

"Saha çalışmalarını 25 danışmanın, saha temsilcilerinin ve rehber öğretmenlerin yer aldığı ekipler yürüttü. 681 okula ve çok sayıda eve ziyaretler yapıldı. Kuşkusuz birtakım güçlüklerle karşılaştık, ancak kararlılık ve sabırla bunların üstesinden geldik. Bizi evlerinden kovanlara barışçı ve uzlaşmacı bir yaklaşım sergiledik.

"Koordinasyondan sorumlu okullar diğer okulların çalışmalarını sistematik biçimde izledi.

Nermin Seyratlı:
"Haydi Kızlar Okula! kampanyasına dört elle sarıldım."

"8,000 çocuğun ailesi Şartlı Nakit Transferinden (ŞNT) yararlandırıldı. STK'lar da okula yeni kaydedilen kız çocuklara önlük ve okul malzemeleri yardımında bulundu.

"Birçok hayır kurumu, vakıf ve medya kampanyaya olan desteğini sürdürüyor. Başarılı olmak için inanmak ve her gün çalışmak gerekiyor."

Nermin Seyratlı
Halk Eğitim Müdürü, Bağcılar, İstanbul

"Anadolu'nun birçok yerinde çalıştığım için kız çocuklarının yaşadığı bu sorunu yakından biliyorum ve bu yüzden *Haydi Kızlar Okula!* kampanyasına dört elle sarıldım.

"Bağcılar şu anda İstanbul genelinde en fazla kız çocuğunu okula kazandıran ilçe konumunda. Bölge çok göç almakta ve kız çocuklarının büyük çoğunluğu konfeksiyon atölyelerinde çalıştırılıyor. Ayrıca aileleri ikna konusunda daha fazla çalışmamız gerekiyor. Bölgede okul dışı kalmış 2,000 kız çocuğu olduğunu tespit ettik ve bunların 1,037'sinin okula kaydolmasını sağladık. Fakat bunu yeterli bulmuyoruz ve bu nedenle kampanya çalışmaları büyük bir hızla devam ediyor.

"Çalışmalarımız sırasında, bodrum katında tek bir odada yaşayan on kişilik bir aileyle karşılaştık ve en küçük üç çocuk okul çağında ama okula kayıtlı değillerdi. Onları okula kaydetmeyi başardık ama benim kafamda onlar gibi daha kaç aile olduğu ve ulaşılamadığı gerçeği vardı."

Bahri Yıldızbaş:
"Sorunu, ancak çalışmamızı sistematik ve sürekli hale getirdiğimizde çözebiliriz."

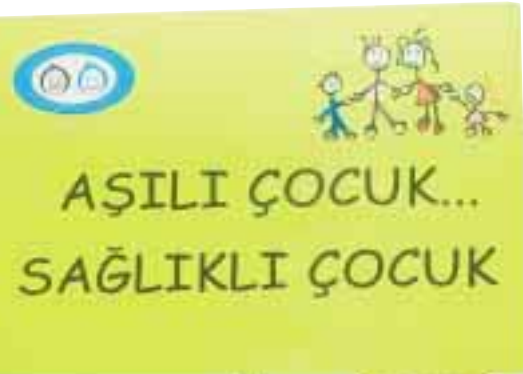
KIZAMIĞA SON

Sağlık Bakanı Dr Recep Akdağ, UNICEF Türkiye Temsilcisi, Edmond McLoughney, DSÖ Kopenhag ofisinden Dr John Spika ve Umut Çocukları Vakfı Müdürü Yusuf Kulca, Kızamık kampanyasının tanıtımı için İstanbul'da çocuklarla birlikte yapılan yürüyüşte görülüyor.

2003 yılı Aralık ayında 6 ile 14 yaşlar arasındaki yaklaşık 10 milyon çocuğa kızamık aşısı yapıldı. Bu sayı, kapsam olarak %97'ye işaret etmektedir. 2004 yılı ekim ayında ise, bağışıklama çalışmalarının ikinci evresi başlatıldı. Bu evredeki hedef, Türkiye'nin ulaşılması güç on ilindeki 5 yaşından küçük çocuklarla okula gitmeyen çocukların %90'ının aşılınmasıydı. Bu yılın bahar aylarında Sağlık Bakanlığı (SB) Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ile işbirliği halinde Kızamık Mücadele kampanyasını bir aşama daha ileriye taşıdılar. Bu yeni aşamadaki hedef, 9 aydan 14 yaşına kadar çocuklara yönelik kızamık bağışıklaması idi.

Altta: Kampanyaya destek veren küçük bir katılımcı.

25 Nisan'dan Mayıs ayı sonuna kadar süren 5 haftalık kampanyada hedef 9 aydan 6 yaşına kadar olan okul öncesi yaşlardaki 8.5 milyon çocukla birlikte, 15 yaşın altında olup okula gitmeyen diğer çocukların bağışıklanmasıydı.

Aşı kampanyasının, halen çocukluk dönemindeki hastalıklar, özürlülükler ve ölümler içinde önemli bir yeri olan kızamık vakalarını önemli ölçüde azaltması beklenmektedir.

Kampanyanın bu aşamasının başlatılması dolayısıyla 27 Nisan'da İstanbul'da yapılan basın toplantısında konuşan Sağlık Bakanı Dr Recep Akdağ: "Türkiye aşı oranının %95'e çıkarılmasını hedefliyor. Yaklaşık 50 bin sağlık görevlisi tüm ülkede aşılınması gereken çocukların kapsanması için çalışacak. Kampanyanın sonuna kadar 20 milyon çocuğa kızamık aşısı yapılması bekleniyor. Bu da, bugüne dek Avrupa'da ulaşılan en büyük sayıdır" dedi.

Dr Akdağ, Sağlık Bakanlığı ile UNICEF'in konuyla ilgili medyadan destek beklediklerini bir kez daha dile getirdi. Kampanyanın çocuklar arasındaki kızamığı ortadan kaldırması konusunda kamuoyunun duyarlılığının artırılması gerektiğine vurgu yapan Dr Akdağ şöyle devam etti:

"Medya ülkemizin her yerine, her eve ulaşabilen değerli bir kaynaktır. Bu kampanya gibi toplumun her kesimine ulaşması gereken çalışmaların başarısında vazgeçilmez bir kamu hizmetidir"

Kampanyanın açılışının yapıldığı törene Bakan Akdağ ile birlikte DSÖ Kopenhag ofisinden Dr. John Spika ve UNICEF Türkiye Temsilcisi Mr Edmond McLoughney de katıldı.

Toplantıda konuşan Mr. McLoughney: "Aşının ucuz ve etkili olmasına karşın Türkiye'de her yıl yaklaşık 1,400 çocuğun kızamıktan öldüğü tahmin edilmektedir. Bunun başlıca nedeni halkın bu hastalığın sonuçları konusunda yeterince bilinçli olmamasıdır. Aileler, çocuklarını aşılatma gerekliliğini dikkate almayabiliyorlar. Aslında kampanyanın ve bu toplantının amacı da konuya ilişkin bilinç ve duyarlılığın artırılmasıdır" dedi.

“Kızamığın çocuklara yönelik tehdidi ne kadar kısa sürede ortadan kaldırılırsa o kadar iyidir. Bu, yalnızca Türkiye’deki değil bütün dünyadaki çocuklar için geçerlidir. Türkiye ise, bu hastalığın ortadan kaldırılması yolunda sağladığı ilerlemelerle ODA/BDT bölgesi için çok iyi bir örnektir.”

Dr Akdağ kampanyanın aşılarını yaptığı çocuklara çikolata vermesine rağmen yine de onların ağlamasına kimse engel olamadı.

Törenin ardından, Dr Akdağ ile birlikte yüzlerce okullu ve sokaklarda çalışan çocuk İstanbul’un en işlek caddesi olan İstiklal Caddesi’nden Taksim’e doğru yürüyüşe geçti. Kamuoyunun dikkatini artırmaya yönelik yürüyüş sırasında çocuklar kampanya sloganlarından geliştirdikleri doğaçlama şarkılarla caddede gezmekte veya alışveriş yapmakta olanlara hoş anlar yaşattılar.

Kızamıkla Mücadele kampanyası, DSÖ Avrupa Bölge Ofisi, UNICEF ve ABD Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri’nin finansal ve teknik desteğiyle düzenlenmiştir. Bu arada sivil toplum kuruluşları da, özellikle okula devam etmeyen çocuklara ulaşılması alanında kampanyaya katkıda bulundular.

Kızamık, tüm dünyada, aşıyla önlenemez hastalıklardan meydana gelen ölümlerin başlıca nedenlerinden biridir. Türkiye’de ise aynı hastalık, 4 yaşından küçük çocuklar arasında görülen ölümlerin sıralamasında altıncı en yaygın nedendir.

DSÖ/UNICEF’in kızamık ölümlerinin önlenmesine yönelik ortak stratejisi, 1999 yılında bildirilen toplam 873,000 kızamık ölümünde 2005 yılına kadar %50 azalma sağlanmıştır.

DSÖ Avrupa Bölge Ofisi, 2002 yılında kızamık ve kızamıkçık enfeksiyonu ile ilgili bir stratejik plan geliştirmiş ve bu planı uygulamaya koymuştur. Plan, kızamığın 2010 yılına kadar tüm DSÖ Avrupa bölgesinde ortadan kaldırılmasına yönelik stratejileri de özetlemektedir.

Bağışıklama, sağlık alanında yapılabilecek yatırımlar arasında maliyet etkinliği en fazla olan yatırım olarak görülmektedir:

- iyi belirlenmiş bir hedef grubu vardır;
- sağlık hizmetleriyle temas yalnızca aşı yapılacağı sırada gereklidir;
- aşı işlemi yaşam tarzında önemli bir değişikliği gerektirmemektedir.

Aşı kampanyasının tamamlanmasının ardından Sağlık Bakanlığı Haziran ayında yaptığı açıklamada, “Kızamıkla Mücadele kampanyası amacına %94.6 başarıya ulaştı” demiştir.

Sonuç mükemmel olmasına rağmen, her çocuğun aşılmasını sağlamak için program 2005 yılı sonuna kadar sürdürülecektir.

Rutin kızamık aşılama işlemleri ise, Türkiye’nin kızamıktan bütünüyle kurtulmasına kadar destek vermeğe devam edecektir.

Türkiye’nin güneydoğu bölgesindeki bir sağlık ocağında aşı yapılan kızını rahatlatmaya çalışan bir baba.

HAYDİ KIZLAR OKULA!

2005 YILINDA BEKLENEN SONUÇLAR

- Kız çocukların ilköğretime kayıt oranlarının erkek çocuklarla eşit düzeye gelmesi;
- Bebek Ölüm Oranının %43'ten (1998) %30'un altına çekilmesi;
- Anne Ölüm Oranının %50 azaltılması;
- Doğumu izleyen ilk altı ay içinde sadece anne sütüyle beslenme oranının artırılması;
- Bütün çocukların iyot yetersizliği bozukluklarından korunması;
- Üç milyon anne ve babanın çocuk yetiştirmede doğru uygulamaları öğrenmeleri ve bunları yaşama geçirmeleri;
- Ergenlerin HIV/AIDS'le birlikte CYBE geçen diğer hastalıklar ve bunlara karşı nasıl korunmak gerektiği konusunda bilgilendirilmeleri;
- Özel Koruma Gereksinimi Olan çocuk sayısının önemli ölçüde azaltılması;
- Türkiye'deki mevzuatın ÇHS/CEDAW ile tam uyumlu hale gelmesi;
- Bütün sektörlerin ve kaynakların çocuk haklarının daha etkili biçimde yaşama geçirilmesi adına seferber edilmesi;
- Ulusal bütçeden çocuklara ayrılan payın artırılması.

- Eğitim görmüş kadınlar ve kızlar daha fazla fırsattan ve yaşam seçeneğinden yararlanabilirler;
- Eğitim görmüş kadınların ve kızların siyasal, toplumsal ve ekonomik karar alma süreçlerine katılma şansları daha fazladır;
- Eğitim görmüş kızların kendi tercihleriyle daha geç evlenme ve çocuk yapma eğilimleri diğerlerine göre daha fazladır;
- Eğitim görmüş kızların daha iyi iş bulma ve böylece aile gelirlerine katkıda bulunma imkanları vardır;
- Eğitim görmüş kızlar evlendiklerinde daha az sayıda çocuk yaparlar ve çocuklarını daha sağlıklı büyütürler; nitekim kadınların eğitim düzeyi yükseldikçe çocuk ölüm oranları düşmektedir;
- Eğitim görmüş kızların sağlıklı ilgili konulardaki bilinç ve duyarlılık düzeyleri daha yüksektir; örneğin, kadınların eğitim düzeyleri yükseldikçe, HIV/AIDS enfeksiyon oranları önemli ölçüde azalmaktadır;
- Eğitim görmüş kadınların gebelik dönemleri de daha sağlıklı geçmekte, böylece anne ölüm oranları azalmaktadır;
- Kız çocuklara odaklanan programların erkekler için de eşit ölçüde yararlı olduğu görülmektedir.

BİZİMLE TEMASA GEÇİNİZ

UNICEF Türkiye Temsilciliği:

Telefon: +90 (0) 312 454 1000

Faks: +90 (0) 312 496 1461

E-posta: ankara@unicef.org

UNICEF Türkiye Milli Komitesi:
Ankara

Telefon: +90 (0) 312 290 3390

+90 (0) 312 290 3391

Faks: +90 (0) 312 290 3388

E-posta: unicef.natcom@unicefturk.org

UNICEF Türkiye Milli Komitesi:
İstanbul

Telefon: +90 (0) 212 252 5222

+90 (0) 212 249 6686

Faks: +90 (0) 212 252 9727